

PREST ETA PRESTATUTA

Gazteek, hauteskundeetan ahotsa izateaz gain, boterea eskuratu nahi dute

Hauteskun-
deen tes-
tuinguruan
askok hitz
egiten dute
g a z t e e z ,
etorkizunaz eta «utziko die-
gun» herriaz. Beste askok gal-
detzen dute gazteak non dau-
den, eta ez dutela ezer egiten
esatera ere ausartzen dira zen-
bait. Kanpainak abiatuta, al-
derdi politikoak hasten dira
gazteez hitz egiten, gazteak
«erakartzeko» neurrien ingu-
ruan hitz egiten, edota zimu-
rren aurkako kremak aurpe-
gian eman eta ustezko outfit
modernoak erosten. Baina zer
uste dute gazteek? Zer irudi-
tzen zaizkie hauteskundeak
eta hauteskunde kanpainak?
Nola bizi dute garai hau gazte
hautagaiak? Zer dela eta egin
instituzioetan ardurak hartze-
ko pausoa? Gazteei hitz egin
barrean, gazteek hitza har-
tuko dutela aldarrikatu dute
hautagai gisa beren burua aur-
keztu duten gure bi protago-
nistek. Eta hauteskunde ziklo
honi, begi zein begirada ezber-
dinetatik begiratzen dieten
lau gazteren ahotsak ere bildu
ditugu. Norberak bere asmo
eta erronkak ditu, baina guz-
tiek nahi dituzte bizitza duina-
goak eta herri hobe bat.

Eneritz Zabalaren (1995, Bil-
bo) ustez, gazteengan badago
«ilusioa» politikagintzan parte
hartzeko. Politika instituzioez
haratago ulertu behar dela
egiten du aldarri, eta aldi be-
rean, Bizkaiko Batzar Nagusie-
tan hautagai izateko aurkeztu
du bere burua; bere ustez, ba-
dago instituzioekiko «intere-
sa». Ander Loyolaren (1997, Zi-
zur Nagusia) kasuan, bestalde,
Zizur Nagusiko Alkatetzarako
aurkeztu du bere burua, eta
gazteez eta haien parte hartze
politikoaz galdetuta, «edonon

 POLITIKA / Iraitz MATEO, Nerea LAUZIRIKA, Alaia SIERRA

Eneritz Zabala eta Ander Loyola EH Bilduko hautagaiak dira hauteskundeetan. Bizkaiko Batzar Nagusietarako bata, eta Zizur Nagusiko Udalerako, bestea. Ilusioz eta konpromisoz heldu diote erronkari; beraien ustez, gazteak aktibo dabilta politikagintzan, eta instituzioak beste borroka eremu bat direla uste dute.

aurkitzen ditugu gazteak poli-
tikan parte hartzen» erantzun
du.

POLITIKA ETA GAZTEAK

Mesfidati eta kritiko agertzen
dira biak ala biak hauteskun-
deen bueltan gazteei eta poli-
tikagintzan haiek duten parte
hartzeari buruz hitz egiten de-
naren inguruan. Politika poli-

tika instituzionala baino askoz
ere zabalagoa dela uste dute.
«Horrelako momentuetan po-
litikaz hitz egiten denean, iru-
ditzen zait oso espazio gutxi
uzten diegula politika egiteko
bestelako moduei, baita proze-
suei ere», dio Loyolak. Bere us-
tez, gazteak askotariko ere-
muetan dabilta lanean, eta
kaleak, gaztetxeak, ikaste-

Eneritz Zabala gazte
bilbotarra, Bizkaiko
Batzar Nagusietarako EH
Bilduko hautagaietako
bat. Oskar MATXIN | FOKU

txeak, lantokiak, elkarteak edo
edozein herri eta auzo aipatu
ditu, adibidez.

Zabalak, politika «institu-
zioetan egiten den lanarekin,
baina baita beste erabaki eta
militantzia esparru batzuetako
lanarekin» ere lotzen du.
Berak instituzioan ardura bat
betetzeko erabakia hartu badu
ere, ulertzen du gazte guztiak
horretarako prest ez egotea,
baina nabarmendu du, ziurre-
nik, gazte horiek beste mugi-
mendu batzuetan ari direla:
«Ikusiko ditugu Amalurraren
aldeko defentsan, hizkuntza-
ren defentsan, mugimendu fe-
ministan, jai eremuen antola-
kuntzan... Gazteak aktibatuta
daude bizitza guztiak hobetze-
ko norabideratze lan horre-
tan».

Beraz, politika hamaika ere-
mutatik egiten dela diote, ins-
tituzioak «boterea eskuratzeko
beste eremu bat» bezala
ikusten dituzte; beraien egu-
neroko militantziarekin bate-
ra, beste esparru bat dira
haientzat erakundeak. Hauxe
dio, konbentzituta, nafarrak:
«Gauzak aldatzera gatoz, eta
horretarako erabakigune guz-
tietan egon behar da; lan egin
nahi dugu gizarte eraldaketak
emateko, baita instituzioetatik
ere».

DEMOKRAZIA ETA EGUNGO GIZARTEA

Loyolak uste du hain zabaldu-
ta dagoen paradigma neolibe-
ralen ondorioa dela institu-
zioekiko desatxikimendua;
dioenez, hamarkada luzeetako
politika neoliberalak demo-
krazia pribatizatzen ari dira
eta hori gizartean sumatzen
da. Honako hau «demokrazia-
ren krisiaren garaia» dela dio.
Eta hain zuzen ere horregatik,
ez du uste demokrazian erabat
ez sinestea gazteen ikuspegia
bakarrik denik, sentipen askoz

ere zabalagoa dela iruditzen zaio. Zabalak, bere inguruari erreparatuta, instituzioekiko interesa dagoela adierazi du, eta desatxikimendu orokor bat dagoela jakin arren, berak ere ez du uste gazteak daudenik sentimendu horren erdigunean, nahiz eta sarritan gazteak bakarrik seinalatzen diren.

Gazteen Euskal Behatokiak “Gazteen argazkiak 2022” izenarekin argitaratu zuen azken ikerketaren datuen arabera, Araban, Bizkaian eta Gipuzkoan inkestatutako gazteen %70 ez da alderdi politiko batetik «oso hurbil» sentitzen, eta %11k soilik sentitzen ditu alderdi politikoak «oso hurbil». Hautagaien ustez, iritzi oso ezberdinak egon daitezke alderdi eta norberak gertuen bizi duen instituzioaren arabera. Hala ere, orokortzea akatsa litzatekeela uste dute, beraien inguruan, modu batean edo bestean, zuzenean edo zeharka, instituzioetan parte hartzen duten eta alderdi politikoren bat gertu sentitzen dituzten gazteak daudelako. Ikerketak jasotzen duenez, inkestatuen ideietatik hurbilen dagoen alderdia EH Bildu da; %26,7ren kasuan, hain zuzen ere. Eta jarraian, EAJ eta Podemos leudeke, askoz gutxiago aipatzen badira ere: %13 eta %11, hain zuzen.

ERAKUNDE DESBERDINAK

Biek egin dute aurrera urratsa, biak dira hauteskundeotan EH Bilduko hautagaiak. Eta «hautagai gazteez» hitz egin beharrean, nahiago dute «hautagai» gisa izendatu beren burua, abizenik gabe. Izan ere, gizarte osoaren bizitzak hobetuko dituzten politikak egitea izango da berain helburua, ez gazteei bideratutako politikak

Ander Loyola. Zizur Nagusiko alkategai gisa aurkeztu du bere burua 25 urterekin, ilusioz heldu dio erronkari. Iñigo URIZ | FOKU

garatzea soilik, «herri hobe bat nahi dugulako, haren osotasunean». Beraien izen-abizen ez aurpegiz aurkezten badira ere, Loyolak adierazi du «erabaki kolektibo eta estrategikoa» dela gazteek parte hartzea. Nafarroari begira jarri da, eta adierazi du ez dela kasualitatea alkategai gazteak izatea Berriozarren, Irunberrin, Tafallan, Lizarran edo Tuteran: «Ez gara gutxi EH Bildutik egungo testuinguruari aurre egin nahi diogunak, eta horregatik apustu egin dugu aurrera urrats bat egitearen alde».

Borondatea eta konpromisoa kontu bat dira, eta bestea, benetako aldaketak egitea eta horiek gauzatzeko behar beste ahalmena izatea. Zabala- ren kasuan, Bizkaiko Batzar Nagusietarako zerrendakidea da, eta orain arteko militantzia maila lokalean garatu izan badu ere, gizarte langilea da lanbidez, eta gaur egun Bizkaiko Foru Aldundian egiten du lan; horrek «perspektiba nahiko handia» eman dio gizarte politiken inguruan jakiteko, adierazi digunez. Horri lotuta

kontatu du, agian instituzio ezezagunenak izan arren, Batzar Nagusiek eskumen handiak dituztela eta aldaketarako tresna ona direla: «Aurrekontu oso handia mugitzen dute, eta erabaki oso handiak hartzen dituzte, nahiz eta mediatikoki oihartzun handirik ez izan. Garrantzitsua da gure eredura ekartzea; EAJk sustatzen duen eredu pribatizatzailearen aurrean, ikuspegi ezker tiarragoa, zaintzarekiko arduratsua eta ikuspegi feministarekiko koherentea bultzatuko dugu».

Loyola, aldiz, herritarrek gertuen duten instituziorako hautagaia da, bere herriko udaleko alkategaia, alegia. Nafarraren ustez, askotan kritikatutako ohi da aldaketa erreala ezin direla tokian tokiko instituzioetatik etorri, baina bera ez dago inola ere ados: «Kontua ez da eskumenen arazoa dagoela, baizik eta borondate politikorik ez dagoela benetako aldaketak aurrera eramateko. Herritarren eguneroko bizitzak aldatzeko erabakiak askotarikoak dira, eta udalak

gaur egun prestatuta daude eta eskumenak dituzte aldaketak suposatuko lituzketen politikak egiteko».

Herriko militantzia esparruari loturik, komunitatearen beharra jartzen du erdigunean Loyolak. Izan ere, adierazi duenez, neoliberalismoa etengabe apurtzen ari da komunitatearen ideia, gero eta izaki indibidualistagoak izatera bultzatzen gaitu, eta horren aurrean, komunitateak eraikitzeke udalgintza tresna egokia izan daitekeela uste du. «Zenbat eta eskala txikiagoan aritu, orduan eta handiagoa da herritarren eta taldeen ahalgintzea. Maila horretan, elkarlanerako eta zuzeneko harremanerako aukera gehiago izaten dira; guk herritarren erabakitzeke eskubidea maila gorenera eraman nahi dugu».

Gazte hautagaiak ez dute kuota edota argazki bat bakarrik izan nahi, uste dute prest daudela boterea eskuratzeko eta herritarren eskubideen alde borrokatzeke, eta prest egoiteaz gain, prestatuta ere badaudela demonstratu nahi dute. Iritzi horretakoa da, hain zuzen ere, Ander Loyola: «Gazteok lehen lerrora etorri garenean, etorri gara demokrazia neoliberal honen krisiaren aurrean irekitzen diren aukera guztiak probestera eta iruditzen zait gure helburua ez dela besteek guri entzutea bakarrik, baizik eta erabakiak hartu eta gizarte osoaren eskubideen alde borrokatzea». Eneritz Zabalak esan du alderdi askok darabiltela ahoz ahoz gazteentzako eskaintza direla, baina «eskaintza» bat izatea baino gehiago da beharrezkoa, bere iritziz: «Ez digute aukerarik uzten lehen lerroan jarri eta benetako lana egiteko». Zentzu horretan, gazteak bo-

rroka askoren motorra dira, bere arabera, eta, alde horretatik, EH Bilduren jarrera txalotu du: «Uste dut EH Bilduk benetako apustua egin duela gazteoi aukera emateko eta erabakigune horietan ere parte izateko».

ABSTENTZIOA, BETI «HOR»

«Gazteak ez daude inon», «gazteek ez dute ezer egiten», «gure gazte garaian» edo antzeko beste hamaika adierazpidek forma zehatz bat hartu ohi dute hauteskunde garaian; «gazteek ez dute bozkatzeko» izan ohi da hori, hau da, abstentzioarena. Datuetara jotzea baina, aski izaten da baieztapen borobilak zalan-tzan jartzeko: EitbFocuseko azken inkestek emandako mikrodatuei begiratzuz gero, abstentzioa ez da %20ra iristen gazteen artean. Eta ahoz ahoz dabil-tzan zurrumurruek, zurrrenik, %60tik gora ere jarriko lukete kopuru hori.

Gazte hautagaiak ez ditu bereziki kezkatzen gazteen arteko abstentzioak, nahiz eta jakin egon egongo dela. Bilbotarrak adierazi du abstentzioa beti dagoela «hor», eta hala ere, ohartarazpen bat egin du: «Argi izan behar du-gu abstentzioa zenbat eta altuagoa izan, orduan eta mesede handiagoa egiten diogula eskuinari». Bere ustez, abstentzio gutxien dagoen-an, ezkerrek gehiago irabazteko aukera izaten du. Gizartean ematen den fenomeno bat dela dakien arren, gazteek arduratsu jokatu-ko dutela esan du: «Abstentzioa-rena askotan mamu bihurtzen da, argi dago hor egongo dela hauteskunde hauetan ere, baina gazteok ardura du-gu, eta arduratsu jokatu-ko dugu; geure proiektu eta al-

ternatibak instituzioetatik ere bultzatuko ditugu».

Gazteei hainbat eta hainbat gauza leporatzen zaizkiela uste du Ander Loyolak, baina bere ustez, gazteak «gizartearen isla» baino ez dira: «Ez gehiago, ez gutxiago. Inkestek edo nagusitzen diren diskurtsoek diotena diotela, nik uste dut abstentzioa ez dela gazteon-gan zentratuko». Hala ere, adierazi du sarri gazteak jar-tzen direla abstentzioaren jo-puntuan: «Baina horretara ga-toz, hipotesi soziologiko ho-riek haustera, abstentzioari aurre egitera, erdigunean gi-zartearen beharrian guztiak jarrita; paradigma historiko hori borrokatzera, muga guz-tiak hautsiz».

ILUSIOZ ETA KONPROMISOZ

Itxaropena, ilusioa eta lanera-ko gogoia ahotan amaitu dute biek elkarrizketa. Zabalak Bizkaian erronka handia dutela adierazi du: «Igotzeko joeran gaude, baina ezinbestekoa da alternatiba garen espazio guz-tietatik bozkak lortzea; politi-ka neoliberalak geratzeko eta gure eredura ekartzeko guz-tion bozkak beharko ditugu».

Alkategai den partetik, Loyolak neurri zehatzak eta her-ritar guztien bizitzak hobet-zeko konpromisoa hartuak ditu jada: «Kontua ez da gaz-teok gazteontzako politikak bakarrik bideratuko ditugula, prest gaude alor guztiak lan-tzeko. Ez gara gazte politikak bakarrik egitera etorri; aitzit-ik, hirigintza, ogasuna, gizar-te zerbitzuak... alor guzti ho-riek kudeatzeko prest gaude, eta ez alor sinboliko batzuk lortzeko bakarrik. Alegia, po-litika egitera gatoz, guztion-tzako politika; indarrez har-tuko diogu ekimen berri honi».

Monika DEL VALLE | FOKU

JONE GERUZAGA

LEHENENGOZ BOZKATUKO DU

«Ez digute politikaren funtzionamenduaren inguruko prestakuntzarik ematen»

Jone Geruzagak 20 urte ditu, erizaintza ikasten ari da eta Zornotzan bizi da. Maiatzaren 28ko hauteskundeetan lehendabiziko aldiz emango du botoa, norberak zer gizarte mota nahi duen adierazteko

modu bat bezala ikusten baitu.

Zer dira hauteskundeak zuretzat?

Badago gaur egungo egoera aldatu nahi duen jendea eta hauteskundeek aukera ematen dute

aldaketa hori gauzatzeko edo, behintzat, norberak adierazteko zein gizarte mota nahi duen. Politikaren funtzionamenduaren inguruko prestakuntzarik ematen ez digutenez, bozkatzeko orduan galduta